KAUPAN LIITTO

7.6.2021

Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Viite: HE 97/2021 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Talousvaliokunta pyytää lausuntoa yritysten kustannustukea koskevasta hallituksen esityksestä. Kaupan liitto ry (jatkossa Kaupan liitto) kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Koronapandemian ja siihen liittyvien rajoitustoimien pitkittyessä kustannustuen neljännelle hakukierrokselle on tarvetta. Kaupan alalla erityisesti monet erikoiskaupan ja foodservice-tukkukaupan yritykset ovat kärsineet voimakkaasti asetetuista viranomaisrajoituksista ja -suosituksista. Hallituksen esittämät ja sittemmin eduskunnasta poisvetämät liikkumisrajoitukset ja niihin liittynyt julkinen keskustelu heijastuivat voimakkaasti kaupan kivijalkaliikkeiden asiakasmääriin ja myyntiin. Esitetty kustannustuki koskisi myös tätä ajankohtaa.

Kaupan liitto korostaa, että Suomessa valtio on tukenut yrityksiä pandemian aikana niukasti verrattuna muihin EU-maihin. Euroopan komission mukaan Suomessa yrityksille maksetut kriisituet ovat suhteessa bruttokansantuotteeseen EU:n kolmanneksi vähäisimmät. Niukka tukilinja on näkynyt myös kaupan alalla. Kustannustuen toisella hakukierroksella vain 33,5 prosenttia vähittäiskaupan yrityksistä sai tukihakemukseensa myönteisen päätöksen, ja toimialan yrityksille maksettiin tukea yhteensä noin 6,5 miljoonaa euroa. Niukka tukilinja heikentää suomalaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä sekä edellytyksiä työllistää ja investoida.

Elinkeinotoimintaan suorasti tai epäsuorasti vaikuttavat rajoitukset ovat jatkuneet jo toista vuotta ja jatkuvat edelleen. Kustannustukea tarvitaan niin kauan, kunnes yritykset pääsevät jaloilleen koronapandemian ajan myyntien menetyksestä.

Kaupan liitto
Eteläranta 10, PL 340
00131 Helsinki
Puh. (09) 172 850
kauppa@kauppa.fi
www.kauppa.fi

2 §. Kustannustuen myöntämisen yleiset edellytykset ja vertailuajankohta

Kaupan liitto pitää lakiluonnoksessa esitettyä 30 prosentin liikevaihtorajaa tuen saannille liian korkeana. Monien kaupan alan yritysten liikevaihto on viranomaisten koronatoimien, ja niistä aiheutuneiden kulutustottumusten muutoksen seurauksena supistunut 20–30 prosenttia. Voimakas liikevaihdon alenema on pandemian jatkuessa pitkittynyt ja kestänyt joidenkin yritysten osalta jo yli vuoden. Kaupan alalla liikevaihdon lasku 20–30 prosenttia on määrältään niin suuri, ettei liiketoiminnan kuluja ole mahdollista sopeuttaa vastaavassa määrin.

Kaupan liitto korostaa, että kustannustukikaudelle osuu sekä ns. kriisikuukausia (maalis-huhtikuu), jolloin viranomaisrajoitukset ja suositukset olivat kovimmillaan, että ajanjakso, jolloin voimassa olivat kevyemmät koronatoimet (toukokuu). Normaalimpien aikojen sisällyttäminen tukikauteen heijastuu kaupan alan yritysten liikevaihtoon, sillä rajoitukset ja suositukset tai niiden keventäminen vaikuttavat hyvin nopeasti kaupan kivijalkaliikkeiden asiakasmääriin.

Lakiluonnoksessa esitetyt tuen saannin kriteerit tulevat todennäköisesti jättämään suuren osan kaupan alan yrityksistä kustannustuen ulkopuolelle. Kaupan liitto esittää, että kustannustuen liikevaihtoraja laskettaisiin 20 prosenttiin. Tämä olisi Kaupan liiton näkemyksen mukaan mahdollista tehdä yleisen kustannustuen osalta kansallisella päätöksellä. Samalla varmistettaisiin, että tuki kohtaisi paremmin pitkittyneestä liikevaihdon laskusta kärsivät yritykset. Lisäksi liikevaihtoprosentin laskeminen tukisi jo aikaisemmin kustannustukilaille asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Perustuslakivaliokunta on kaikkien tartuntatautilain mukaisten rajoitustoimenpiteiden yhteydessä todennut yritysten kohtuullisten kompensaation tärkeyden. Vaikka kaupan alan yrityksiä ei ole tartuntatautilain nojalla suljettu, ovat sen ja muun väliaikaisen lainsäädännön sekä viranomaispäätösten ja -suositusten epäsuorat vaikutukset kaupan alalle olleet merkittäviä ja ne ovat tosiallisesti rajoittaneet elinkeinovapautta. Tämän takia toimenpiteistä aiheutuneita negatiivisia taloudellisia vaikutuksia olisi kohtuullista kompensoida.

Kaupan liitto pitää esitettyä kustannustuen vuoden 2019 liikevaihtoon perustuvaa vertailuajankohtaa tarkoituksenmukaisena.

5 § Kustannustuen määrä

Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 5 d pykälä, jossa säädettäisiin Euroopan komission tilapäisten valtiontukipuitteiden 3.12 jakson nojalla mahdollisuudesta myöntää kustannustukea yritykselle, jonka 1,8 miljoonan euron valtiontukien yhteenlaskettu tukikiintiö olisi täynnä. Tämä mahdollistaisi 10 miljoonan euron yhteenlasketut yrityskohtaiset tuet.

Kaupan liitto
Eteläranta 10, PL 340
00131 Helsinki
Puh. (09) 172 850
kauppa@kauppa.fi
www.kauppa.fi

Lakiluonnoksessa kuitenkin esitetään hakukierroskohtaisen tuen enimmäisrajaksi enintään miljoonaa euroa.

Kaupan liitto korostaa, että kaupan alalla toimii suuria yrityksiä, joiden osalta kustannustuen miljoonan euron tuen enimmäismäärä tulee vastaan ja leikkaamaan tukea. Tämä on erityisen ongelmallista, koska nämä yritykset ovat suuria työllistäjiä. Kaupan liitto esittää, että kustannustuen hakukierroskohtaista tuen enimmäismäärää nostetaan EU-sääntelyn sallimaan 10 miljoonan euron maksimimäärään. Näkemyksemme mukaan ei ole tarkoituksenmukaista kansallisin päätöksin leikata tukea niiltä yrityksiltä, jotka ovat siihen oikeutettuja.

Kustannustuen omavastuuosuutta tulisi laskea siten, että kustannustukea alkaisi kertyä jo liikevaihdon 20 prosenttiin aleneman ylittävältä osalta. Näin tukeen oikeutettujen ja tukea tarvitsevien yritysten tilanteeseen voidaan saada helpotusta. Käytössä ollut laskentakaava korvaa joustamattomia kustannuksia nykyisellään monille yrityksille hyvin niukasti esimerkiksi verrattuna Ruotsissa käytössä olevaan tukimalliin.

Kunnioittavasti

KAUPAN LIITTO RY

Mari Kiviniemi
Toimitusjohtaja

Simo Hiilamo
Edunvalvontajohtaja

Kaupan liitto
Eteläranta 10, PL 340
00131 Helsinki
Puh. (09) 172 850
kauppa@kauppa.fi
www.kauppa.fi